

มติชน

ปีที่ 35 ฉบับที่ 12575 วันอังคารที่ 14 สิงหาคม พุทธศักราช 2555 หน้า 19

แฟนแม่บท พลังงาน 20 ปี

วางเป้าหมายสู่

“ความมั่นคงพลังงาน-สังคมยอมรับ/ เป็นมิตรสิ่งแวดล้อม”

▲ บรรณาคาศึกษาเข้าร่วมสัมมนา

▲ สุเทพ เหลี่ยมศิริเจริญ
ผู้อำนวยการ สนพ.

▲ เปิดเวทีรับฟังความคิดเห็น

▲ พรายพล คุ้มทวีชัย
นักวิชาการ ม.ธรรมศาสตร์

สนพ.และจุฬาฯเดินหน้าสร้างการมีส่วนร่วมระดมความคิดเห็น เพื่อวิเคราะห์บริบทแวดล้อมเพื่อนำมาจัดทำแผนแม่บทพลังงานของประเทศ 20 ปี ในประเด็นต่างๆ เพื่อนำสู่กระบวนการจัดการเป็นภาพอนาคต (Scenario Planning Process) ของพลังงานไทย

[ถอดอักษรเสียง]

สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน (สนพ.) ร่วมกับสถาบันวิจัยพลังงาน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดทำแผนแม่บทพลังงานของประเทศ 20 ปี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา วิเคราะห์แผนและนโยบายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพลังงาน สถานการณ์และแนวโน้มพลังงาน โครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน การพัฒนาเทคโนโลยี ด้านพลังงาน การรวมกลุ่มประเทศ การเปิดเขตการค้าเสรี และสภาพเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม รวมทั้งข้อคิดเห็น ด้านพลังงานของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อนำผลการศึกษาดังกล่าวมาวิเคราะห์จัดทำเป็นภาพอนาคต (Scenario) ต่างๆ ของการจัดการพลังงาน เป็นกรอบแนวทางการยกร่างแผนแม่บทพลังงานของประเทศ 20 ปี

การจัดทำแผนแม่บทพลังงานฯ จะจัดทำเป็น 2 ระยะ ระยะที่ 1 เป็นการวิเคราะห์บริบทแวดล้อมสำหรับแผนแม่บทฯ ในประเด็นต่างๆ (Environmental Scanning) และนำสู่กระบวนการพัฒนาภาพอนาคต (Scenario Planning Process) ส่วนระยะที่ 2 จะทำการจำลองภาพอนาคตพลังงานไทยในอีก 20 ปีข้างหน้า (Thailand Energy Outlook) และบูรณาการแผนพลังงานเพื่อจัดทำแผนแม่บทพลังงาน (Master Plan) ต่อไป

โครงการศึกษาได้เริ่มระดมความคิดเห็นที่กรุงเทพฯ ไปแล้ว 4 ครั้ง ปัจจุบันอยู่ระหว่างเดินสายสร้างการมีส่วนร่วมในจังหวัดต่างๆ ใน 6 ภูมิภาค ซึ่งประกอบด้วย ภาคเหนือจังหวัดเชียงใหม่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดนครราชสีมา ภาคตะวันออกจังหวัดระยอง ภาคตะวันตกจังหวัดราชบุรี ภาคใต้จังหวัดสุราษฎร์ธานี และภาคกลางจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ในเบื้องต้นมีข้อสรุปสำคัญจากการระดมความคิดเห็นที่ผ่านมา โดยได้พิจารณาจาก **วิสัยทัศน์แบบพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ** ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน ระบบผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การพึ่งพาตนเองและการแข่งขันได้ และเรื่องเกี่ยวกับธรรมาภิบาล ประกอบกับนโยบายรัฐบาลด้านพลังงาน ทั้งเรื่องการสร้างรายได้ให้ประเทศ ความมั่นคงทางพลังงาน การกำกับราคาให้เป็นธรรม

สะท้อนต้นทุนการส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทน และประสิทธิภาพการใช้พลังงาน และสามารถกำหนดเป็นเป้าหมายการพัฒนาแผนแม่บทพลังงาน (Key Decision Focus) ได้ 2 กรอบใหญ่ คือ ความมั่นคงทางพลังงาน และสังคมยอมรับและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

1. ความมั่นคงทางพลังงาน ซึ่งจะต้องพิจารณาให้ครอบคลุมทั้งเรื่องการจัดหาพลังงานให้เพียงพอกับความต้องการ มีการสืบค้น พัฒนา และกระจายแหล่ง และชนิดเชื้อเพลิง มีการพัฒนาพลังงานทดแทนอย่างเต็มศักยภาพ การใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการพัฒนาความรู้ทางวิชาการและเทคโนโลยีด้านพลังงาน

2. สังคมยอมรับและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งแผนแม่บทฯ จะต้องสร้างให้สังคมมีความรู้และมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ลดประเด็นปัญหาและความขัดแย้งลง โดยที่ผลประโยชน์ได้รับเกิดการกระจายอย่างเป็นธรรม ขณะเดียวกันต้องส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่ำที่สุด

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาปัจจัยที่จะเป็นตัวขับเคลื่อนส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของเป้าหมายทั้ง 2 ประการดังกล่าวข้างต้น มี 4 ประเด็นสำคัญที่ต้องพิจารณา คือ

1. ปัจจัยด้านนโยบายและแผนพัฒนา ซึ่งมีปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญ ดังนี้

- การบูรณาการ เชื่อมโยง สอดรับกันในเป้าหมาย

และข้อมูลระหว่างแผนฯ ด้านต่าง ๆ

- มีกลไก/เครื่องมือในการขับเคลื่อนแผนฯ เพียงพอ และมีการใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

- ความชัดเจนและความต่อเนื่องของนโยบาย
- การตรวจติดตาม ประเมินผล และปรับปรุงแผน
- โครงสร้างหน่วยงานและอำนาจหน้าที่ชัดเจน

มีการประสานงานอย่างใกล้ชิดระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บทบาทหน้าที่ไม่ซ้ำซ้อน

- ระบบฐานข้อมูลพลังงาน ข้อมูลการวิเคราะห์ด้านพลังงาน และความโปร่งใส เปิดเผยข้อมูล

- กระบวนการการให้ความรู้แก่สาธารณะและการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพลังงานอย่างแท้จริง

2. ประเด็นระหว่างประเทศ เศรษฐกิจ อุตสาหกรรม และโลจิสติกส์

มีปัจจัยหลัก ดังนี้

- ความเชื่อมโยงของเศรษฐกิจโลก การค้า การลงทุน ไร้พรมแดน การแข่งขันกันอย่างเสรี

- นโยบายภาครัฐในด้านเศรษฐกิจที่มุ่งระบบเศรษฐกิจแบบเสรี

- นโยบายภาครัฐด้านการปรับโครงสร้างกิจการพลังงานเพื่อลดการผูกขาด

- สถานการณ์ความไม่สงบในกลุ่มประเทศผู้ผลิตน้ำมันและก๊าซฯ

- การขยายตัวของเศรษฐกิจในภาพรวมและรายสาขา การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจ และอุตสาหกรรมแต่ละสาขา ความต้องการการเดินทางและขนส่ง

- นโยบายและการขับเคลื่อนแผนพลังงาน และแผนพัฒนาด้านอุตสาหกรรมและคมนาคมขนส่ง

- โครงสร้างราคาและการกำหนดราคาพลังงาน

3. ประเด็นความเชื่อมโยงด้านพลังงานกับการพัฒนาด้านการเกษตร และทรัพยากรน้ำ

มีปัจจัยหลักในการขับเคลื่อน ดังนี้

- นโยบายและการขับเคลื่อนแผนด้านการเกษตร
- การขับเคลื่อนนโยบายพลังงานทดแทนที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร

- การเพิ่มผลผลิตต่อไร่โดยเฉพาะกลุ่มที่นำมาเป็นวัตถุดิบทางพลังงาน

- โลจิสติกส์ของวัตถุดิบทางการเกษตรระหว่างแหล่งผลิตและการแปรรูปพลังงาน

- การปรับปรุงประสิทธิภาพเขื่อนและโครงสร้าง Infrastructure เดิม

- การพัฒนาโครงการไฟฟ้าพลังงานน้ำนอกประเทศ เช่น ลาว พม่า

- การกระจายอำนาจในการบริหารจัดการน้ำแก่ท้องถิ่น

- ความเชื่อมโยงที่สลับซับซ้อนระหว่างความมั่นคงด้านอาหาร พลังงาน และน้ำ

- การพัฒนาในรูปแบบการเกษตร กลุ่มวิสาหกิจชุมชน สหกรณ์การเกษตร

4. สังคม สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี

มีปัจจัยขับเคลื่อนหลัก ดังนี้

- ทิศทางและกระแสการพัฒนาเทคโนโลยีพลังงานของโลก เช่น พลังงานแสงอาทิตย์

- การพัฒนาเทคโนโลยีท้องถิ่น เทคโนโลยี เชื่อมโยงกับศักยภาพด้านการเกษตรของไทย เช่น เชื้อเพลิงชีวภาพ ก๊าซชีวภาพ ชีวมวล

- การเชื่อมโยงกับเทคโนโลยีสารสนเทศและ Smart Grid

- กระแสภาวะโลกร้อนและการพัฒนายั่งยืน
- การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่
- การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการปรับตัวเพื่อ

การอนุรักษ์พลังงาน

- การรับรู้ข่าวสารของสังคมในโลกเสรี
- กระบวนการมีส่วนร่วมของภาคสังคมและชุมชน
- ความเหลื่อมล้ำทางสังคมที่ส่งผลต่อความมั่นคงของระบบพลังงาน

นอกจากการวิเคราะห์ปัจจัยขับเคลื่อนที่เชื่อมโยงกับบริบทในด้านต่างๆ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายทั้งในด้านความมั่นคงทางพลังงาน และสังคมยอมรับและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมข้างต้น ยังจำเป็นต้องรับฟังความคิดเห็น โดยเฉพาะประเด็นปัญหา อุปสรรค รวมถึงข้อเสนอแนะจากผู้ที่เกี่ยวข้องในแต่ละภูมิภาคของประเทศ เพื่อให้เกิดการวิเคราะห์ให้ครอบคลุมมิติต่างๆ อย่างรอบด้าน และนำไปสู่การขับเคลื่อนสู่เป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรมให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

สำนักงานนโยบาย
และแผนพลังงาน
กระทรวงพลังงาน